

ارغوان

روش نوین آموزش کمانچه تَوازی

ارغوانِ دو: دورهٔ پیشرفته ۲

کمانچه و آواز: علی اکبر شکارچه

همخوان و شمشک:
آسارهٔ شکارچه

موسسه ملی فرهنگ موسیقی هنری
گمان آوای آرش

فهرست

۱۳	درآمد
۱۵	هدف آموزشی
۱۶	آموزش سینه به سینه یا شفاهی
۱۷	بنیان‌های مهم آموزش کمانچه
۱۹	فرود

ارغوان ۲: DVD (دی وی دی ۱): از درس ۱۲۳ تا درس ۱۶۰

معرفی دانگ نوع سوم که منطبق است بر گوشه دلکش

۲۲	درس ۱۲۳: تمرین برای سه نوع دانگ معرفی شده
۲۲	درس ۱۲۴: تمرین برای معرفی شور (لا) و پرده‌های گوشه دلکش
۲۳	درس ۱۲۵: تصنیف «نرگس مست» در دستگاه شور: ساخته محمدعلی امیر جاهد
۲۴	درس ۱۲۶: تمرین تکیه‌های افقی- صعودی- نزولی در دانگ نوع سوم گوشه دلکش و شور (لا) در میزان
۲۵	درس ۱۲۷: تمرین تکیه‌های افقی- صعودی- نزولی در پرده‌های شور (لا)
۲۵	درس ۱۲۸: تمرین تکیه‌های افقی- صعودی- نزولی در پرده‌های شور (لا) نوع دیگر در میزان ۲/۴

۲۶	دیگرام‌های تشکیل‌دهنده ساختار گوشه دلکش
۲۷	درس ۱۲۹: گوشه دلکش و چهارمضرب استاد یوسف فروتن
۳۱	درس ۱۳۰: «لالائی» در پرده‌های دلکش، شعر و آهنگ: علی اکبر شکارچی
۳۳	درس ۱۳۱: درآمد دوم دستگاه شور
۳۴	درس ۱۳۲: پیش‌درآمد در دستگاه شور ساخته: استاد ابراهیم خان منصور
۳۵	درس ۱۳۳: چهارمضرب در پرده های گوشه دلکش ساخته: استاد ابوالحسن صبا
۳۶	درس ۱۳۴: درآمد رامکلی در آواز ابوعطا
۳۷	درس ۱۳۵: درآمد اول آواز بیات ترک، دوگاه و فرود
۳۸	درس ۱۳۶: درآمد آواز افشاری
۳۹	درس ۱۳۷: درآمد آواز دشتی
۴۱	درس ۱۳۸: قسمت اول آواز بیات کرد
۴۲	درس ۱۳۹: درآمد اول دستگاه نوا
۴۳	درس ۱۴۰: درآمد دستگاه سه گاه
۴۳	درس ۱۴۱: گوشه زُهاب در دستگاه سه گاه
۴۴	درس ۱۴۲: فرود از دستگاه سه گاه به ماهور بطور بداهه
۴۵	درس ۱۴۳: پیش درآمد ماهور ساخته: استاد سعید هرمزی

نت‌های زینت نوعی دیگر

۴۷	درس ۱۴۴: اجرای نت‌های زینت صعودی- نزولی با پرش به فواصل دوم- سوم- چهارم و پنجم
۴۸	درس ۱۴۵: اجرای نت‌های زینت صعودی و نزولی نوعی دیگر
۴۹	درس ۱۴۶: گوشه نیشابورک با خواندن متن
۵۰	درس ۱۴۷: آهنگ لُری «میری» برای انطباق با نیریز

- درس ۱۸۶: پیش‌درآمد ماهور ساخته: علی‌اکبرخان شهنازی در پوزیسیون‌های: سوم و چهارم ۹۴
- درس ۱۸۷: نت‌های زینت افقی و نزولی در پرده‌های عراق ۹۶
- درس ۱۸۸: گوشه عراق، نهیب، مَحَبَّر، آشورآوند، اصفهانک، حزین، کرشمه، زنگوله و فرود ۹۷
- درس ۱۸۹: تصنیف «ز دست محبوب چه‌ها کشیدم» در پرده‌های عراق ۱۰۱
- درس ۱۹۰: چهارمضرب ساخته: استاد علی‌اصغر بهاری ۱۰۲

معرفی دانگ نوع چهارم

- درس ۱۹۱: معرفی ۴ دانگ استخراجی استاد داریوش طلایی، که نوع چهارم آن منطبق است با پرده بندی راک‌ها، آواز بیات اصفهان و دستگاه‌های چهارگاه و همایون ۱۰۵
- درس ۱۹۲: گوشه راک هندی ۴۰۶
- درس ۱۹۳: رنگ در پرده‌های عراق و راک ساخته: نورعلی خان برومند ۱۰۸
- درس ۱۹۴: درآمد اول دستگاه همایون ۱۱۰
- درس ۱۹۵: درآمد آواز بیات اصفهان ۱۱۱
- درس ۱۹۶: ترانه کُردی «آمان هی آمان» در پرده‌های بیات راجه، آواز بیات اصفهان ۱۱۳
- درس ۱۹۷: آهنگ تاجیکی و منطبق کردن آن بادیویتی‌های ایرانی در پرده‌های گوشه‌نغمه‌ی آواز بیات اصفهان در ردیف میرزا عبدالله ۱۱۴
- درس ۱۹۸: پیش‌درآمد ساخته: میرزا حسینقلی ۱۱۵
- درس ۱۹۹: تمرین در پرده‌های دانگ نوع چهارم از انگشت اول برای قسمت گوشه راک در پیش‌درآمد میرزا حسینقلی ۱۱۷
- درس ۲۰۰: درآمد اول دستگاه چهارگاه ۱۱۸
- درس ۲۰۱: دوضربی آذربایجانی در پرده‌های چهارگاه ۱۱۹
- درس ۲۰۲: گوشه راک عبدالله ۱۲۰
- درس ۲۰۳: رقص دوپای لُری در پرده‌های راک کشمیر و نیریز در پوزیسیون دوم و اجرای گوشه راک کشمیر ۱۲۱
- درس ۲۰۴: گوشه کرشمه راک و سفیر راک و فرود ۱۲۵

منابع ۱۲۷

- درس ۱۴۸: گوشه داد، مجلس افروز، تحریر پرستو و فرود ۵۲
- درس ۱۴۹: رنگ ماهور ساخته: غلامحسین درویش خان ۵۴

پوزیسیون دوم

- درس ۱۵۰: معرف پوزیسیون دوم روی سیم اول (ر) ۵۷
- درس ۱۵۱: معرفی پوزیسیون دوم روی سیم دوم (لا) ۵۸
- درس ۱۵۲: وصل سیم‌های اول و دوم در پوزیسیون دوم در دستگاه ماهور (ر) ۵۹
- درس ۱۵۳: وصل ۴ سیم در پوزیسیون دوم ۶۰
- درس ۱۵۴: اجرای گوشه مجلس افروز ماهور در پوزیسیون دوم ۶۰

پوزیسیون سوم

- درس ۱۵۵: معرفی پوزیسیون سوم روی سیم دوم (لا) ۶۱
- درس ۱۵۶: معرفی پوزیسیون سوم روی سیم اول (ر) ۶۱
- درس ۱۵۷: وصل سیم‌های اول و دوم در پوزیسیون سوم ۶۲
- درس ۱۵۸: وصل سیم‌های سوم و چهارم در پوزیسیون سوم با ترمولو ۶۲
- درس ۱۵۹: وصل چهار سیم در پوزیسیون سوم ۶۲
- درس ۱۶۰: اجرای گوشه طرب انگیز در پوزیسیون‌های: اول، دوم، سوم و چهارم ۶۴

ارغوان ۲: DVD² (دی وی دی ۲): از درس ۱۶۱ تا درس ۲۰۴

- درس ۱۶۱: تمرین تکیه در فیگور حالت اول ۶۵
- درس ۱۶۲: تمرین تکیه در فیگور حالت دوم در پرده‌های عراق ۶۵
- درس ۱۶۳: تمرین تکیه در فیگور حالت سوم ۶۶
- درس ۱۶۴: تمرین تکیه در فیگور حالت چهارم ۶۷

انگشت پنجم

- درس ۱۶۵: تمرین برای انگشت پنجم بصورت گلیساندو روی سیم اول ۶۸
- درس ۱۶۶: تمرین برای انگشت پنجم بصورت گلیساندو روی سیم دوم ۶۸
- درس ۱۶۷: تمرین برای انگشت پنجم بصورت گلیساندو روی سیم اول نوعی دیگر ۶۸
- درس ۱۶۸: تکیه نزولی نوعی دیگر در ماهور (ر) ۶۹
- درس ۱۶۹: تصنیف «ز دست محبوب» ساخته: غلامرضا رئیس ۷۰
- درس ۱۷۰: گوشه فیلی و چهارمضرب ساخته: علی اکبر شکارچی ۷۲
- درس ۱۷۱: گوشه فیلی، زیرافکن، ماهور صغیر و فرود ۷۳
- درس ۱۷۲: قطعه‌ای برای معرفی کشش‌های و ۷۵
- درس ۱۷۳: آهنگ «عصیان» ساخته: علی اکبر شکارچی برای آموزش بیشتر فیگور ۷۷
- درس ۱۷۴: آهنگ «کوچ» ساخته: علی اکبر شکارچی برای آموزش ۷۸
- درس ۱۷۵: گوشه نصیرخانی (طوسی) ۷۹
- درس ۱۷۶: دوضربی آذربایجانی در پرده‌های عراق ۸۰
- درس ۱۷۷: قطعه ای از: استاد علی اصغر بهاری برای آموزش سنکپ و استاکاتو ۸۲
- درس ۱۷۸: آهنگ محلی «بارون بارونه»: برای آموزش ضدضرب و سنکپ ۸۳
- درس ۱۷۹: ترانه محلی «برف رنگارنگ»: با اشعار لکی، برای آموزش بیشتر ضدضرب و سنکپ ۸۵
- درس ۱۸۰: رنگ هراتی: برای آموزش سنکپ درون میزان ۸۶
- درس ۱۸۱: آموزش سنکپ درون واحد ضرب و معرفی کشش ۸۷
- درس ۱۸۲: قطعه سحری برای آموزش بیشتر فیگور ۸۸
- درس ۱۸۳: پیش درآمد ساخته: مرتضی خان نی داوود ۸۹
- درس ۱۸۴: ترانه عاشقانه لری با فیگور ۹۲
- درس ۱۸۵: نشان دادن پوزیسیون‌های سوم، چهارم و پنجم روی ۴ سیم ۹۴

آموزش سینه‌به‌سینه یا شفاهی

روش آموزش نیاکان ما

در این شیوه‌ی آموزش، ردیف‌نوازی و نت‌نوازی را به‌طور موازی به گونه‌ای پیش برده‌ام که هنرجو از طریق دیدن، نت‌نوازی و از طریق شنیدن، ردیف‌نوازی را بدون واسطه فرا می‌گیرد. بر این باورم که آموزش موسیقی، درست مثل یادگیری زبان مادری است. کودکان از طریق شنیدن و تقلید، سخن گفتن را یاد می‌گیرند و حتی شعر و داستان‌سرایی می‌کنند و بعد از شش یا هفت سالگی خواندن و تحصیل را شروع می‌کنند.

این شیوه‌ی آموزشی را در قرن سوم و چهارم هجری، ابن سینا شیوه‌ی تلقینی و تقلیدی نامیده است. تلقین به این معناست که در اثر شنیدن زیاد، شنونده آماده می‌شود تا آنچه را شنیده، تقلید و حفظ کند. این روش آموزش، هم در موسیقی دستگامی و خصوصاً در موسیقی نواحی ایران، هزاران سال است که کاربرد خود را از دست نداده است. در حال حاضر، در جهان هم این روش آموزش به کار گرفته می‌شود. در مجارستان، بنیاد آموزش زولتان کدای و بلابارتوک و در ژاپن روش سوزوکی بر اساس همین روش تلقینی و تقلیدی استوار است.

در آموزش سینه‌به‌سینه یا اصطلاحاً گوش‌گوشی:

۱. جمله‌های موسیقی بی‌واسطه به خاطر سپرده می‌شوند.

۲. درس‌ها زود حفظ و دیر فراموش می‌شوند.

۳. حافظه تقویت می‌شود و هنرجو زودتر به خلاقیت می‌رسد.

۴. ریتم و حالت ردیف را بهتر از روش آموزش از طریق نت می‌توان آموخت.

۵. هنرجو به آموختن علاقه‌مند می‌شود و در پایان کلاس، دستش خالی نیست و حداقل با حفظ یکی دو جمله،

به موسیقی وصل می‌شود.

۶. ارتباط مستقیم انسان با انسان، به رشد خلاقیت می‌انجامد و هنرجو رودررو، آنچه را از استاد می‌شنود به خاطر

می‌سپارد و به کمال دست می‌یابد.

نوازنده در این دوران، ناگزیر از آموختن نت است. آنان که خواندن و نوشتن نت را ندانند، مانند انسان بی‌سوادند.

زنده‌یاد هابیل علی‌اف، نوازنده‌ی مشهور کمانچه در جمهوری آذربایجان، می‌گفت: نت تا جایی دوست شماست و از

جایی به بعد دشمن شماست.

در فرهنگ شرق، نت علاوه بر اینکه ابزاری است برای ثبت و انتقال موسیقی، انگشتان نوازنده را هوشمند می‌کند.

در این مجموعه تلاش شده است که هنرمند با انگشتانی با فرهنگ، چشمانی با فرهنگ و گوش و اندیشه‌ای با فرهنگ

پرورده شود. نه شیوه‌ی سنتی پُررمز و راز نیاکان‌مان را نفی کنیم و نه شیوه‌ی مدرن آموزشی غرب را. هر دو می‌توانند

مکمل یکدیگر و سازنده‌ی نسلی نوین باشند.

تمرین برای سه نوع دانگ معرفی شده

♩ = 70 - 90

123.

The musical score for exercise 123 consists of seven staves of music in 2/4 time. The tempo is marked as ♩ = 70 - 90. The first staff begins with a 'V' marking above a quarter note. The second and fourth staves contain repeat signs with a '2' above them, indicating a second ending. The final note of the seventh staff is a trill, marked with a circled 'tr'.

تمرین برای معرفی شور (لا) و پرده‌های گوشه دلکش

♩ = 70 - 90

124.

The musical score for exercise 124 consists of a single staff of music in 2/4 time. The tempo is marked as ♩ = 70 - 90. The piece concludes with a trill, indicated by a circled 'tr' above the final note.

تصنیف «نرگس مست» در دستگاه شور، ساخته: محمدعلی امیر جاهد

♩. = 70 - 90

125.

The musical score consists of ten staves of music in 8/8 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a time signature of 8/8. Above the first staff, there are markings for a guitar: a square with a vertical line, followed by 'V', and another square with a vertical line. A box labeled 'A' is placed above the first measure of the second staff. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Trills are indicated by 'tr' above notes in the fourth and fifth staves. The score includes first and second endings, marked '1.' and '2.', in the seventh and ninth staves. A box labeled 'B' is placed above the first measure of the eighth staff. The final staff ends with a double bar line and a repeat sign, with a box labeled 'A-B' above the final measure.

گوشه‌ی دلکش
و چهارمضرب استاد یوسف فروتن

129.

pizz. pizz. pizz.

pizz. pizz. pizz.

تحریر پر استو